

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут лісового
і садово-паркового господарства
Кафедра відтворення лісів та лісових меліорацій

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ВІДТВОРЕННЯ ЛІСІВ ТА ЛІСОВА МЕЛІОРАЦІЯ В УКРАЇНІ: ВИТОКИ, СУЧАСНИЙ СТАН, ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УМОВАХ АНТРОПОЦЕНУ

(присвячена 100-річчю кафедри відтворення лісів
та лісових меліорацій)

6-8 листопада 2019 р.

м. Київ, Україна

СТІЙКІСТЬ КУЛЬТИВАРІВ ТОПОЛІ ДО ПРИРОДНИХ І АНТРОПОГЕННИХ ФАКТОРІВ

Ю.С. Урлюк¹, здобувач,

М.П. Головецький², кандидат сільськогосподарських наук,

І.Л. Середа², інженер з лісовідновлення,

¹НУБіП України, м. Київ, Україна

²ДП «Вищедубечанське лісове господарство»,

В умовах змін клімату важливим фактором є виявлення стійких до екологічних стресів деревних рослин. З метою виявлення стійких до природно-антропогенних факторів і перспективних культиварів тополі для підвищення ефективності водоохоронних насаджень було закладено тестову плантацію на другій заплавної терасі Десни в умовах свіжого субору на площі 0,5 га у Вищедубечанському лісництві (кв. 587, вид. 19) ДП «Вищедубечанський лісгосп». Плантацію створено з культиварів тополі, живці яких було заготовлено на навчально-дослідному розсаднику НУБіП України. Загалом було висаджено 12 здрев'янілих живців клонів тополі: Ijzer-5, Ghoy, Dorskamp, Rochester, Blanc du Poitou, Serotina, Tardif de Champagne, I-45/51, I-214, San Giorgio, Robusta, Торопогрицького. Посадку живців тополі здійснено весною 2019 р. у дно плужних борозен, розміщених через 2,0 м. У кожному ряді висаджено від 47 до 61 живців кожного культивару.

Результати обстеження тополевої плантації, проведеної 14-17 вересня 2019 р. відображено у таблиці. Під час обстеження проведено перелік рослин з виявленими факторами пошкодження. Якщо відпад живця був спричинений не достатньо якісним забезпеченням стану спокою рослин після їх заготівлі (лютому-березні) у маточній плантації, необхідного для вичікування максимально сприятливих погодних умов посадки тополі, які зазвичай настають на кінець квітня початок травня, або як наслідок необережного транспортуванням посадкового матеріалу, то такий фактор пошкодження кваліфікували як *технологічний*. Пошкодження живців технологічним фактором займала незначний відсоток у приживлюваності культиварів і кількісно коливалась в межах 1-5 екземпляра у рядах восьми сортів, що становило відповідно 1,6-12,0%. Не пошкодженими цим фактором виявилися живці клонів Rochester, Serotina, I-45/51 і San Giorgio.

Стійкість однорічних культиварів тополі в умовах свіжого субору

№ ря-ду	Культивар	Кіль-сть, шт.	Фактори пошкодження живців, шт./%							Рейтинг стійкості
			техно-логіч-ний	мете-ороло-гічний	фауна	ентомо-шкід-ники	пато-гени	не визна-чено	разом	
1	Ijzer-5	50	3/6,0	35/70,0	3/6,0	3/6,0	-	1/2,0	45/90	10
2	Ghoy	47	3/6,4	17/36,2	3/6,4	2/4,3	-	3/6,4	28/59,6	3
3	Dorskamp	50	5/10,0	15/30,0	10/20,0	1/2,0	1/2,0	-	32/64	6
4	Rochester	51	-	8/15,7	16/31,4	-	3/5,9	1/1,9	28/54,9	2
5	Blanc du Poitou	50	1/2,0	20/40,0	3/6,0	-	-	2/4,0	26/52	1
6	Serotina	50	-	21/42,0	12/24,0	-	1/2,0	2/4,0	36/72	8
7	Tardif de Champagne	50	4/8,0	17/34,0	12/24,0	2/4,0	2/4,0	6/12,0	43/86	9
8	I-45/51	50	-	12/24,0	11/22,0	1/2,0	5/10,0	5/10,0	34/68	7
9	I-214	52	1/1,9	27/51,9	5/9,6	3/5,8	5/9,6	8/15,4	49/94,2	12
10	San Giorgio	50	-	17/34,0	8/4,0	2/4,0	2/4,0	3/6,0	32/64	5
11	Robusta	61	1/1,6	17/27,9	15/24,6	1/1,6	-	4/6,6	38/62,3	4
12	Торопо-грицького	61	2/3,3	33/54,1	8/8,2,0	1/1,6	6/9,8	6/9,8	56/91,8	11
Всього		622	203,2	239/38	106/17	16/2,6	25/4,0	41/6,6	447/72	-

Метеорологічний фактор пошкодження культиварів зумовлений впливом кліматичних умов і спричинений, в основному, тривалим посушливим періодом. Цей фактор найбільше вплинув на пошкодження рослин. Пошкодження живців більше 40% відзначено у культиварів Ijzer-5, Торопогрицького, I-214, Serotina і Blanc du Poitou. Найстійкішими до цього фактора визначено культивари Rochester, I-45/51, San Giorgio, Robusta і Dorskamp, пошкодження яких складало 15,7; 24,0; 27,9 і 30,0% відповідно. Найуразливішими виявилися живці Ijzer-5, відсоток пошкодження яких сягав 70,0%.

Від лісової фауни найбільше потерпали живці тополі Rochester, Robusta, Serotina і Tardif de Champagne. Відсоток пошкодження цих культиварів лосями, оленями та козами коливався у межах 24,0-31,4%. Культивари тополі також ушкоджувалися ентомошкідниками (тля, хлібний жук) і патогенами, які спричиняли побуріння листків. Проте відсоток цих ушкоджень не перевищує 5%. Лише на живцях тополі I-45/51 і I-214 ушкодження патогенами сягало 10,0 і 9,6%.

За розробленою шкалою рейтингу стійкості до пошкодження живців комплексом вищезазначених факторів першу п'ятірку за екологічною стійкістю займають культивари Blanc du Poitou, Rochester, Ghoy, Robusta і San Giorgio.